

Eltos nuotr.

Į Anykščius - prisiliesti prie praeities

Anykščių A.Baranausko ir A.Vienolio-Žukausko memorialiniame muziejuje gegužė ir birželis - karščiausias metas. Baigiantis mokslo metams pasipila mokslievių ekskursijos. Bet ne tik tai džiugina muziejaus direktorių Antaną Verbicką. Jis sako pastebėjęs, kad Anykščius, rašytojų ir poetų kraštą, po krizės žmonės vėl tarsi atranda. Atranda jaunos šeimos, savo vaikus atveža ekonominiame emigrantai. Muziejaininkai stengiasi sukurti tokią aplinką, kad būtų įdomu ir suaugusiems, ir vaikams.

Jaunius POCIUS „Respublikos“ žurnalistas

„Netiesa, kad mūsų jaunimui rūpi vien pramogos ir pinigai. Aš stebiu atvykstančius mokslievius, jie, žinoma keičiasi. Bet tai yra neišvengiama. Todėl ir mums nuolat reikia galvoti, kaip juos patraukti“, - tokios nuostatos laikosi du dešimtmečius muziejui vadovaujantis pedagogas istorikas A.Verbickas.

Dabar, sako muziejaus vadovas, į Anykščius važiuojanti moksleivių jaunėja.

Štai tądien, kai kalbėjomės, direktorius laukė atvažiuojant devintų, dešimtų, vienuoliktų klasių moksleivių iš Naujosios Vilnios. Tokių ekskursijų, kad būtų aukštesnių klasių moksleiviai, jau vietnetai. Pagrindas - pradinukai. Tai

tendencija, būdinga pastariesiems metams.

Pradinių klasių mokytojai laiko savo pareigą atvežti savo mažuosius auklėtinius. Muziejaininkai džiaugiasi. Antra vertus, vėliau, aukštesnėse klasėse, tai tampa pretekstu sakyti: „O mes jau buvome Anykščiuose“.

„Pradinukai susipainioja tarp mūsų herojų Baranausko, Vienolio ar Biliūno. Bet man vis tiek gražu, kad ketvirtą klasę baigiant įsivyrėja tokia tendencija, jog tėveliai su vaikais baigiamąją iškylą rengia į Anykščius. Vyksta iš Vilniaus, iš Kauno. Galvoji, vis tiek yra mąstančių, kad reikia vaikams iškylą padaryti į valstybės gilumą, o ne po savo miesto parduotuves“, - pastebėjimais dalijasi A.Verbickas.

- Kodėl, Jūsų nuomone, aukštesniųjų klasių moksleivių susidomėjimas krašto literatūrine praeitimi mažta?

- Tai natūralu. Anksčiau buvo tokios mokymo programos, gerokai mažiau kūrėjų. Aukštesnėse klasėse tada buvo ryškiai akcentuojamas Vienolis. Aišku, Baranauskas ir Biliūnas niekur nedingo. Dabar gal ir lietuvių kalbos mokytojų karta pasikeitė, ir mažiau skatina keliauti. Gal ir ta mokinių karta labiau pramogų nori. Man tenka su atvažiuojančiais mokytojais pasikalbėti, kaip jiems sekasi organizuotis. Iš tiesų,

vyresnės kartos mokytojai prioritetas vis dėlto teikia literatūriniais objektams. O jaunesni, žinoma, ne visi, jau į Anykščius veža agituodami, kad ir su rogutėmis nuo kalno galės nusileisti, siauruku su drezina pasivėžinti galės. Matyt, kad tenka laviruoti. Jiems statiškų objektų jau mažta. Todėl ir mums tenka laviruoti. Mūsų siūlomas maršrutas tradicinis - muziejus, siaurukas, absoliuti dauguma aplanko Puntuko akmenį, rašytojo Jono Biliūno kapą, Arklio muziejų, rogučių trasą, Angelių muziejaus ekspoziciją. Pirmi metai Šv.Mato bažnyčioje, 33 metrų aukštyje, ėmė funkcionuoti apžvalgos aikštelė. Jau pats kopimas tampa atrakcija. Taip interesai išsibalsuoja. Suprantame, kad tokie dalykai neišvengiami. Mes džiaugiamės girdėdami, kad Anykščiai tokia vieta, kur atvažiuos įdomu ir vaikams, ir suaugusiems.

- Jūs esate pedagogas, čia dirbate dvidešimt metų. Kaip, jūsų akimis, keičiasi lankytojas, ko jis ieško?

- Labai jaučiasi, kai atvažiuoja vaikai iš didmiesčio ir iš kaimo. Kai sekmadienį po pietų su vaikais atvažiuoja iš kaimo ūkininkų šeima, padarūs darbus, tai yra viena. Bet kai iš kaimo mokyklų atveža vaikučius, kartais būna liūdna žiūrėti. Tie vaikai visuomet nori ką nors nusipirkti, o mokytojos kar-

tais prisipažįsta, kad jie pinigėlių neturi net bilietui, tik autobusėliui sukrapštė. Iš miestų atvažiuavę moksleiviai jaučiasi kitaip. Miesčioniukai traukia dvidešimties, penkiasdešimties, perka suvenyrų parvežti savo artimiesiems. O kaimo vaikai, matyt, surinkti iš visos mokyklos, tik metalinius skaičiuoja, kad ledų nusipirktų. Bet jie nuoširdesni. Jų akys kitaip žiba, kai jie apžiūrinėja techniką siauruko muziejuje.

- Baranauskas, Biliūnas, Vienolis. Sakykite, kiek šiuos kūrėjus šiandien priima jaunimas? Ar jie suprantami, kuris iš jų dabar atrodo jiems artimiausias?

- Be jokios abejonės, vaikams svarbiausias Biliūnas. Su savo šuneliu Brisiumi, katyte. Socialinės temos, kai Juozapota savo Petriuko ieško, ar ubagas - vaikams tie dalykai tolimi. Bet štai senas šuo, katytė - visai kas kita. Nes vaikai supranta. Mieste daug kas gyvulėlius laiko. Čia yra santykis. O kur yra santykis, tada atsiranda šiluma, ir širdis suvirpa. Taip yra Biliūno namuose. Biliūnas prieš šimtmetį užgriebė tokius dalykus, kurie, ko gero, liks dar ilgam suprantami ir suvokiami. O prie Baranausko klėtelės? Suaugusieji moka „Anykščių šilelį“ cituoti, bet vaiko asmeninio santykio su mišku nėra.

- Jūs parodėte gražią iniciatyvą gegužę keliaudami Antano Baranausko keliu, arkliu tempiama brička pasiekėte Vainutą. Tai tik atrakcija?

- Mes kiekviena proga stengiamės pagerbti didžiuosius mūsų kraštiečius. Norėjome pagerbti Baranauską. Bandėme įsivaizduoti, ką jis patyrė keliaudamas į pirmąją savo paskyrimo vietą. Važiuodamas rašė dienoraštį. Ir mes ieškojome tų jo minimų vietų. Kai pasiekėme Vainutą, visas miestelis susirinko į bažnyčią, pasipuošęs. Tada buvo gegužės pradžia, o žmonės metė darbus ir atėjo į tą šventę. Tai dabar vaikai nuvažiuoja, kur nori. O tais laikais 280 kilometrų kelionė arkliais į Prūsijos pasienį buvo didžiulis iššūkis Anykščių vaikui. Baranauskui buvo tik aštuoniolika. Mums buvo labai įdomu ieškoti ne tik jo minimų vietovių, bet ir proprovaikiaičių tų žmonių, su kuriais jam teko bendrauti. Vainute tuo metu viršaitis buvo Motiejus Erčius. Ir dabar, pasirodo, Erčių pavardė neišnykusi. Žmonės domėjosi, kieno proprosenelis galėjo būti viršaitis. Džiugu, kai padarai žmonėms savotišką paskatą domėtis savo šaknimis.

- O kiek patiems anykštėnams svarbu, kad jų žemėje yra įmintas tokių didelių žmonių pėdsakas?

- Jiems čia kasdienybė. Teisingai sakoma, kad savo krašte pranašu nebūsi. Kiekvienas turi savo darbą, savo rūpesčius. Tai parodė ir mūsų paskutinė kelionė A.Baranausko keliu. Vainute atrodė, kad visas miestelis susirinko, buvo iškilmės, kapelos grojo. O Anykščiuose į tuos dalykus žiūrima ramiai ir santūriai. Anykštėnai yra išlepinti renginių. Tik tada, kai su-

laukia svečių, jie džiaugiasi, kad turi ką parodyti. Bet tai natūralu ir į tai reikia žiūrėti pragmatiškai.

- Visas grožis ir malonumas Anykščiuose pavasarį, vasarą. O kaip atsivilioti lankytoją rudeni, žiemą?

- Muziejui intensyviausi dešimt mėnesių. Mus gelbsti Arklio muziejus ir edukacinės programos. Anksčiau, kol šito nebūdavo, spalio mėnesį viskas pasibaigdavo. Dabar ir gruodį grupės atvažiuoja į Niūronis, kepa duoną. O artėjant Velykoms jau prasideda kitokios edukacinės programos.

Nors dabar duoną kepaši dažnas, bet kaimo gryčioje, kur viskas alsuoja praeitimi, kitaip. Mūsų abu namai atkelti iš dabar jau mišku užaugusio kaimo. Šimtmetės trobos ir krosnys pagal senus brėžinius perstatytos. Net mokytojai stebisi, kaip kartais vaikus paveikia tas procesas. Kaip jie bando suformuoti duonos kepaluką, kaip jį paženklini savo ženklą, kad atskirtų, kai iškeps. Suaugusiems vėl kitaip. Juos labiausiai veikia iškeptos duonos kvapas. Kai duoną iš pečiaus traukia, kartais pasižiūri ir matai žmonių akyse ašaras. Aš sakau, ar ministras, ar Seimo narys, ar paprastas žmogelis, ta karta, kai užuodžia tą kvapą, prisimena prie krosnies palinkusį ar bobutę, ar mamą. Tai yra tai, ko dabar dauguma nebeturime.

Galime pasigirti turėdami žaidybinių kempelių prie Šeimyniškių piliakalnio. Lietuvoje yra per 700 piliakalnių, bet nė prie vieno nėra taip, kad lankytojai būtų laukiami. O mes turime tokį mažą bokštelį. Ten vykdome istorijos pažinimo programėles su pašaudymu iš lanko. Objektelis unikalus. Tiesa, mes turėjome kitokį planą. Gaila, nepavyko laiku ant piliakalnio pastatyti pilies, kurios projektą jau turėjome. Ir verslas domėjosi. Bet viską sustabdė krizė.

- Muziejaininkų įdėto triūso rezultatas - per metus 100 tūkst. lankytojų. Kas jus ypač džiugina?

- Smagiausia, kai matau jaunas šeimas. Drąsiai galiu pasakyti, kad šeimyninis turizmas smarkiai populiarėja. Tai, matyt, jau XXI a. bruožas. Keliauja jaunos šeimos su kelių mėnesių kūdikiais. Anksčiau būdavo šienas, daržai, ravėjimas, visi stengdavosi važiuoti pas tėvus, padėti rėvėti kolūkio normas. Dabar, kai darbai mechanizuoti, ūkiuose dirba traktoriai, kaimui pagalbos nebereikia. Žmonėms atsirado laisvo laiko.

Pastebiu ir dar vieną malonų dalyką. Lietuviai, kurie išvažiuavę užsirdėti į užsienį ir ten apsigyvenę, vasaromis atvažiuoja į Lietuvą kelioms savaitėms ir vis tiek čia atveža savo vaikus. Vadinas, emigrantus traukia. Gal trauks ir jų vaikus. Mums dažnai tik atrodo, kad auga karta, kuri niekuo nesidomi. Nieko panašaus, viskam yra savas laikas. Gal kol jie yra būryje, mokykloje, elgiasi vienaip. Bet kai vaikas tampa studentu arba šeimą sukuria, renkasi kitas vertybes. Pastaraisiais metais matau grupelėmis atvažiuojančius studentus. Klausiu, ką jie čia randa. Pasirodo, sako, vasarą darbo nėra, tai bent po Lietuvą pakeliauti norisi.

RESPUBLIKOS NACIONALINIŲ VERTYBIŲ APDOVANOJIMAI

2012

Padėka

VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBEI

VILNIAUS MERUI
ARTŪRUI ZUOKUI

VILNIAUS MIESTO ROTUŠĖS
VADOVAMS IR KOLEKTYVUI

VAKARO VEDĖJUI
DOC. KĘSTUČIUI URBAI

BALIO DVARIONO DEŠIMTMETEI
MUZIKOS MOKYKLAI
IR JOS DIREKTOREI LAIMUTEI
UŽKURAITIENEI

UAB „MAŽOJI RAGAINĖ“
VADOVEI HANAI RADZIVILOVIENEI
UŽ NUOSTABIUS TORTUS

UAB „INDIGO GĖLĖS“
VADOVEI IEVAI ŠIKŠNELEI
UŽ NUOSTABIAS GĖLES

UAB „BALTMEDIJA“
VADOVUI VILIUI BAGVILUI
UŽ VAIZDO KOKYBĘ

ĮMONEI „TRAK“
IR PONAMS MOCKAMS
UŽ SPAUDOS DARBUS

AČIŲ VISIEMS,
KURIE PRISIDĖJO
PRIE ŠIO RENGINIO
ORGANIZAVIMO.

AČIŲ RAŠIUSIEMS IR
DALYVAVUSIEMS!

„Respublikos“ nacionalinių vertybių rinkimai 2013“ tęsiasi

**LAUKIAME LAIŠKŲ IR NUOTRAUKŲ
SU ISTORIJOMIS IŠ VISOS LIETUVOS!**

Įdomiausias istorijas spausdinsime kiekvieną penktadienį
dienraštyje RESPUBLIKA. O rašinių autoriams
padovanosime dienraščio RESPUBLIKA prenumeratą.
Laiške būtina nurodykite savo vardą, pavardę
bei telefono numerį.

VERTYBĖ GALI BŪTI:

- ⊗ ŽMOGUS – AMŽININKAS
- ⊗ ŽMOGUS – ISTORINĖ ASMENYBĖ
- ⊗ ISTORINIS FAKTAS
- ⊗ REIŠKINYS, GARSINANTIS LIETUVĄ
- ⊗ DAIKTAS-OBJEKTAS, GARSINANTIS LIETUVĄ

Atlaikiusi daugybę išbandymų, Tauta atgimė sėdamasi stiprybės
iš savo gelmių. Puoselėti ir saugoti tai, kas pasiekta ir iškovota,
yra kiekvieno iš mūsų atsakomybė. Lietuva turi labai daug šviesių
ir iškilų žmonių, įspūdingų ir brangių istorijų, vertingų saugomų
objektų ir daiktų. Tie žmonės ir neišdildomos istorijos sudaro
Tautos branduolį, kuris net sunkiausiais laikais išlaikė Tautos viltį
ir šiandien neleidžia sugniužti, sunykti ar nusivilti... Būkime savo
valstybės piliečiai, atsakingi už jos dabartį ir ateitį, suvokiantys,
kad visa, kas vyksta Lietuvoje, nevyksta be mūsų valios.
Surinkime, įvardykime ir išsaugokime tai, kas vertinga ir brangu.

RAŠYKITE MUMS:

NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2013
UAB „Respublikos“ leidiniai, A.Smetonos g. 2,
Vilnius LT-01115 arba el.paštu redaktorius@republika.net
Telefonas pasiteirauti (8-5) 212-35-25

Organizatoriai:

RESPUBLIKA

ZONTA
INTERNATIONAL

Rėmėjai

TRAK

MAŽOJI
RAGAINĖ

RENGINIŲ
IDĖCĖ
indigo
gėlės